

DREPT PROCESUAL CIVIL

Sinteze pentru pregătirea
examenelor de admitere și definitivare
în profesia de avocat

Ediția a III-a
Revăzută și adăugită

Copyright © 2011 Editura *Nomina Lex*. Toate drepturile rezervate Editurii *Nomina Lex*. Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată, reprodusă, arhivată sau transmisă sub nicio formă și prin niciun fel de mijloace mecanice sau electronice fără acordul scris al Editurii *Nomina Lex*. Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate Editurii *Nomina Lex*.

Niciun exemplar din lucrarea de față nu poate fi comercializat decât însoțit de semnătura și ștampila editorului, aplicate pe interiorul ultimei coperte.

EDITURA NOMINA LEX

Director editorial: Av. Eduard DRAGOMIR

Redactor șef: Av. Roxana PALIȚĂ

Tehnoredactare: SC Info-Consulting Agency SRL

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DRAGOMIR, EDUARD

Drept procesual civil : sinteze pentru pregătirea examenului de admitere și definitivare în profesia de avocat / Eduard Dragomir, Roxana Paliță. - Ed. a 3-a. - București : Nomina Lex, 2011

ISBN 978-606-8153-79-7

I. Paliță, Roxana

347(498)(075.8)(079.1)

Contact Editura Nomina Lex:

București, Sect. 6, Bd. Timișoara, nr. 19, Bl. C6, Sc. B, Ap. 38, parter;

Tel./Fax. 021/413.40.27; 0745.757.098; 0723.845.248; 0761.694.248;

Website: www.nominalex.ro; Email: ejuridice@yahoo.com

Program: Luni/Vineri – 10⁰⁰-16⁰⁰

Această lucrare este destinată persoanelor care vor să-și ușureze munca de pregătire a examenului de primire sau definitivare în profesia de avocat și a fost elaborată ținând cont de bibliografia recomandată de instituțiile abilitate și în conformitate cu legislația în vigoare. Notele, aprecierile, ideile ori concluziile cuprinse în lucrare aparțin autorilor și echipei de redacție, acestea neangajând în niciun fel vreo instituție publică sau privată. Sintezele de față nu sunt neapărat și suficiente pentru promovarea examenelor. O bună pregătire necesită un studiu aprofundat al tuturor surselor bibliografice recomandate de instituțiile organizatoare!

Bun de tipar: septembrie, 2011

Produs în România

Av. Eduard
DRAGOMIR

Av. Roxana
PALIȚĂ

DREPT PROCESUAL CIVIL

**Sinteze pentru pregătirea
examenelor de admitere și definitivare
în profesia de avocat**

Ediția a III-a
Revăzută și adăugită

ABREVIERI

Art.	– Articol
Alin.	– Alineat
Apud.	– Citat după
CCBE	– Consiliul Barourilor din Uniunea Europeană
C. civ.	– Codul civil
C. civ. fr.	– Codul civil francez
C. proc. civ.	– Codul de procedură civilă
C. pen.	– Codul penal
C. proc. pen.	– Codul de procedură penală
C.S.J.	– Curtea Supremă de Justiție
Dec.	– decizia
Dec.civ.	– decizia civilă
Ed.	– ediția
I.C.C.J.	– Înalta Curte de Casație și Justiție
M. Of.	– Monitorul Oficial
Nr.	– număr
O.G.	– Ordonanța Guvernului
Op. cit.	– opera citată
O.U.G.	– Ordonanța de Urgență a Guvernului
p.	– pagina
Pct.	– punctul
Sec.	– secția
Sec. civ.	– secția civilă
SEE	– Spațiul Economic European
Trib.	– Tribunalul
TMB	– Tribunalul Municipiului București
TS	– Tribunalul Suprem
Urm.	– următoarea; următoarele
Vol.	– Volumul
UE	– Uniunea Europeană
UNBR	– Uniunea Națională a Barourilor din România

CUPRINS

PARTEA I DREPT PROCESUAL CIVIL. SINTEZE TEMATICE

CAPITOLUL 1. Competența. Competența generală a instanțelor judecătorești (delimitarea față de atribuțiile altor instanțe sau autorități – în materia controlului de constituționalitate, în materie electorală, în materia contenciosului administrativ, în materia litigiilor de muncă, în materia exercitării drepturilor și îndatoririlor părintești, în materia publicității imobiliare, în materia înregistrărilor actelor de stare civilă). Competența materială. Competența teritorială. Prorogarea competenței. Delegarea instanței. Strămutarea. Excepția de necompetență. Conflictele de competență.....	19
§ 1. Competența generală a instanțelor judecătorești (delimitarea față de atribuțiile altor instanțe sau autorități).....	19
1.1. Competența în materia controlului de constituționalitate	21
1.2. Competența în materie electorală.....	23
1.3. Competența în materia contenciosului administrativ	25
1.4. Competența în materia litigiilor de muncă.....	28
1.5. Competența în materia exercitării drepturilor și îndatoririlor părintești	29
1.6. Competența în materia publicității imobiliare	29
1.7. Competența în materia actelor de stare civilă	31

§ 2. Competența materială a instanțelor judecătorești	33
§ 3. Competența teritorială a instanțelor judecătorești	36
§ 4. Prorogarea competenței	41
§ 5. Delegarea instanței	45
§ 6. Strămutarea	45
§ 7. Excepția de necompetență	48
§ 8. Conflictul de competență și regulatorul de competență.....	50
CAPITOLUL 2. Capacitatea procesuală, calitatea procesuală și interesul - condiții de exercitare a acțiunii civile	54
§ 1. Capacitatea procesuală	55
§ 2. Calitatea procesuală	57
§ 3. Interesul	60
CAPITOLUL 3. Clasificarea acțiunilor civile.....	64
§ 1. Acțiunea civilă. Definiție. Elemente	64
§ 2. Clasificarea acțiunilor civile.....	66
§ 3. Particularitățile unor acțiuni civile.....	69
3.1. Acțiunea în constatare. Definiție, reglementare, clasificare, condiții de admisibilitate	69
3.2. Acțiunile petitorii și posesorii (asemănări și deosebiri)	71
CAPITOLUL 4. Participanții la procesul civil. Rolul și poziția in- stanței în procesul civil (art. 128-129 C. proc. civ.). Compunerea și constituirea instanței. Incompatibi- litatea, abținerea și recuzarea. Coparticiparea pro- cesuală. Intervenția voluntară și forțată a terților în procesul civil. Apărarea în procesul civil. Reprezen- tarea judiciară (convențională) a persoanelor fizice în procesul civil. Formele de participare a procuro- rului la procesul civil.....	73
§ 1. Rolul și poziția instanței în procesul civil.....	74
§ 2. Compunerea și constituirea instanței.....	80
§ 3. Incompatibilitatea, abținerea și recuzarea	81
§ 4. Coparticiparea procesuală	86
§ 5. Intervenția voluntară și forțată a terților în procesul civil	89
§ 6. Apărarea în procesul civil.....	101

§ 7. Reprezentarea judiciară (convențională) a persoanelor fizice în procesul civil	105
§ 8. Formele de participare a procurorului la procesul civil	108
CAPITOLUL 5. Nulitatea actelor de procedură.....	110
CAPITOLUL 6. Termenele procedurale. Noțiune. Clasificare. Mod de calcul. Durata termenelor procedurale. Decăderea. Repunerea în termen.....	122
§ 1. Noțiune	122
§ 2. Clasificare.....	123
§ 3. Modul de calcul al termenelor procedurale.....	125
§ 4. Durata termenelor procedurale	126
§ 5. Decăderea	128
§ 6. Repunerea în termen	131
CAPITOLUL 7. Cererea de chemare în judecată. Cuprins. Timbrare. Introducerea cererii și constituirea dosarului. Efectele cererii de chemare în judecată	135
§ 1. Cererea de chemare în judecată – noțiune, explicații generale.....	135
§ 2. Cuprinsul cererii de chemare în judecată.....	137
§ 3. Timbrarea cererii de chemare în judecată.....	144
§ 4. Introducerea cererii de chemare în judecată și constituirea dosarului	149
§ 5. Efectele cererii de chemare în judecată.....	152
CAPITOLUL 8. Întâmpinarea și cererea reconvențională	155
§ 1. Întâmpinarea.....	155
§ 2. Cererea reconvențională	159
CAPITOLUL 9. Măsurile asiguratorii. Sechestrul asigurator. Poprirea asiguratorie. Sechestrul judiciar	163
§ 1. Măsurile asiguratorii - prezentare generală.....	163
§ 2. Sechestrul asigurator	164
§ 3. Poprirea asiguratorie.....	168
§ 4. Sechestrul judiciar.....	169

CAPITOLUL 10. Citarea și comunicarea actelor de procedură	172
§ 1. Citarea	172
1.1. Dispoziții și reguli generale	172
1.2. Cuprinsul citației.....	175
1.3. Persoanele citate și modul în care se face citarea	177
§ 2. Comunicarea actelor de procedură	178
CAPITOLUL 11. Ședința de judecată. Prima zi de înfățișare. Încheierile. Excepțiile procesuale (fără excepția de neconstituționalitate). Probele (subiectul, obiectul și sarcina probei. Reguli comune privind admisibilitatea și administrarea probelor. Administrarea probelor de către avocați. Asigurarea probelor. Proba prin înscrisuri. Proba prin declarațiile martorilor. Mărturisirea. Expertiza. Prezumțiile). Suspendarea judecării. Perimarea. Actele de dispoziție ale părților (renunțarea, achiesarea, tranzacția). Cercetarea procesului în cazul administrării probelor de către avocați	184
§ 1. Ședința de judecată	184
§ 2. Prima zi de înfățișare	190
§ 3. Încheierile	192
§ 4. Excepțiile procesuale.....	194
§ 5. Probele (subiectul, obiectul și sarcina probei. Reguli comune privind admisibilitatea și administrarea probelor. Administrarea probelor de către avocați. Asigurarea probelor. Proba prin înscrisuri. Proba prin declarațiile martorilor. Mărturisirea. Expertiza. Prezumțiile).....	200
5.1. Subiectul, obiectul și sarcina probei.....	200
5.2. Reguli comune privind admisibilitatea și administrarea probelor	203
5.3. Administrarea probelor de către avocați/Cercetarea procesului în cazul administrării probelor de către avocați	209
5.4. Asigurarea probelor.....	215
5.5. Proba prin înscrisuri	217
5.6. Proba prin declarațiile martorilor	224
5.7. Mărturisirea.....	230
5.8. Expertiza.....	234
5.9. Prezumțiile	238
§ 6. Suspendarea judecării.....	241
§ 7. Perimarea	245

§ 8. Actele de dispoziție ale părților (renunțarea, achiesarea, tranzacția)	249
8.1. Renunțarea (desistarea)	249
8.2. Achiesarea	251
8.3. Tranzacția	254

CAPITOLUL 12. Hotărârea judecătorească. Deliberarea și pronunțarea. Clasificarea hotărârilor. Redactarea, semnarea și comunicarea hotărârii. Termenul de grație. Cheltuielile de judecată. Efectele hotărârii. Execuția vremelnică. Îndreptarea, lămurirea și completarea hotărârii. Îvestirea cu formulă executorie	256
§ 1. Deliberarea și pronunțarea	256
§ 2. Clasificarea hotărârilor	257
§ 3. Redactarea, semnarea și comunicarea hotărârii	260
§ 4. Termenul de grație	264
§ 5. Cheltuielile de judecată	265
§ 6. Efectele hotărârii	267
§ 7. Execuția vremelnică	270
§ 8. Îndreptarea, lămurirea și completarea hotărârii	271
§ 9. Îvestirea cu formulă executorie	274

CAPITOLUL 13. Căile de atac. Apelul. Recursul. Contestația în anulare. Revizuirea	275
§ 1. Aspecte generale privind căile de atac	275
§ 2. Apelul	279
§ 3. Recursul	293
§ 4. Contestația în anulare	306
§ 5. Revizuirea	312

CAPITOLUL 14. Proceduri speciale. Procedura necontencioasă. Ordonanța președințială. Oferta de plată (oferta reală). Procedura divorțului. Acțiunile posesorii. Procedura împărțelii judiciare (partajul judiciar). Somația de plată. Ordonanța de plată	330
§ 1. Precizări generale privind procedurile speciale	330
§ 2. Procedura necontencioasă	331
§ 3. Ordonanța președințială	335
§ 4. Oferta de plată (oferta reală)	341
§ 5. Procedura divorțului	343

§ 6. Acțiunile posesorii	355
§ 7. Procedura împărțelii judiciare (partajul judiciar).....	358
§ 8. Somația de plată.....	369
§ 9. Ordonanța de plată	379

CAPITOLUL 15. Executarea silită. Scopul și obiectul executării silită (art. 371¹ – 371⁸ C.proc.civ.). Modalitățile executării silită. Competența și desfășurarea activității executorilor judecătorești. Sesizarea organului de executare (cererea de executare, caracterul creanțelor puse în executare, titlurile executorii, cerințele pentru ca hotărârea judecătorească să constituie titlu executoriu). Înștiințarea prealabilă a debitorului. Prescripția dreptului de a cere executarea silită. Incidente care temporizează sau sting executarea silită (suspendarea, primarea, existența proprietății comune asupra bunului urmărit, beneficiul de discuțiune și beneficiul de diviziune). Contestația la executare. Întoarcerea executării silită. Urmărirea silită mobilă. Poprirea. Urmărirea silită imobiliară. Predarea silită a bunurilor și executarea altor obligații de a face sau de a nu face.....386

§ 1. Scopul și obiectul executării silită (art. 371 ¹ -371 ⁸ C.proc.civ.).....	386
§ 2. Modalitățile executării silită	391
§ 3. Competența și desfășurarea activității executorilor judecătorești.....	392
§ 4. Sesizarea organului de executare (cererea de executare, caracterul creanțelor puse în executare, titlurile executorii, cerințele pentru ca hotărârea judecătorească să constituie titlu executoriu)....	396
4.1. Cererea de executare.....	396
4.2. Caracterul creanțelor puse în executare	399
4.3. Titlurile executorii; cerințele pentru ca hotărârea judecătorească să constituie titlu executoriu	400
§ 5. Înștiințarea prealabilă a debitorului	410
§ 6. Prescripția dreptului de a cere executarea silită.....	412
§ 7. Incidente care temporizează sau sting executarea silită (suspendarea, primarea, existența proprietății comune asupra bunului urmărit, beneficiul de discuțiune și beneficiul de diviziune)414	
7.1. Suspendarea și primarea executării silită	414
7.2. Existența proprietății comune asupra bunului urmărit	417
7.3. Beneficiul de discuțiune și beneficiul de diviziune	418

§ 8. Contestația la executare	419
§ 9. Întoarcerea executării silită.....	425
§ 10. Urmărirea silită mobilă.....	427
§ 11. Poprirea	434
§ 12. Urmărirea silită imobiliară.....	438
§ 13. Predarea silită a bunurilor și executarea altor obligații de a face sau de a nu face.....	445

PARTEA A II-A

DREPT PROCESUAL CIVIL. ANALIZĂ PE SUBIECTE

SUBIECT NR. 1. Achiesarea	453
SUBIECT NR. 2. Actele de procedură: noțiune, condiții de valabilitate, sancțiuni procesuale.....	456
SUBIECT NR. 3. Acțiunea civilă. Clasificarea acțiunilor civile	468
SUBIECT NR. 4. Acțiunea în constatare. Definiție, reglementare, condiții de admisibilitate.....	474
SUBIECT NR. 5. Acțiunile petitorii și posesorii (asemănări și deosebiri)	476
SUBIECT NR. 6. Admiterea și administrarea probei cu înscrisuri	478
SUBIECT NR. 7. Apelul. Noțiune, obiect, subiecte, cauza apelului, termen de declarare.....	482
SUBIECT NR. 8. Aprecierea probelor în procesul civil	487
SUBIECT NR. 9. Arătarea titularului dreptului	488
SUBIECT NR. 10. Calitatea procesuală - condiție cerută pentru a fi parte în proces	490
SUBIECT NR. 11. Capacitatea procesuală - condiție cerută pentru a fi parte în proces.....	494
SUBIECT NR. 12. Cazurile de revizuire	497
SUBIECT NR. 13. Căile de atac. Noțiune, clasificare, principii generale.....	509

SUBIECT NR. 14. Cercetarea procesului în cazul administrării probelor de către avocați.....	514
SUBIECT NR. 15. Cererea de apel și motivarea ei. Felurile apelului.....	520
SUBIECT NR. 16. Cererea de chemare în garanție	524
SUBIECT NR. 17. Cererea de chemare în judecată.....	527
SUBIECT NR. 18. Cererea de chemare în judecată a altor persoane	538
SUBIECT NR. 19. Cererea de recurs și motivarea ei. Cuprins	541
SUBIECT NR. 20. Cererea reconvențională.....	544
SUBIECT NR. 21. Cheltuielile de judecată.....	547
SUBIECT NR. 22. Competența generală a instanțelor judecătorești	549
SUBIECT NR. 23. Competența materială a instanțelor judecătorești.....	562
SUBIECT NR. 24. Competența teritorială a instanțelor judecătorești	566
SUBIECT NR. 25. Condițiile de admisibilitate a probelor	571
SUBIECT NR. 26. Conflictele de competență și regulatorul de competență.....	574
SUBIECT NR. 27. Contestația în anulare. Noțiuni și cazuri	577
SUBIECT NR. 28. Contestația la executarea silită - competența și efectele hotărârii -	583
SUBIECT NR. 29. Coparticiparea procesuală	590
SUBIECT NR. 30. Excepția de necompetență.....	593
SUBIECT NR. 31. Desistarea.....	596
SUBIECT NR. 32. Divorțul prin acordul părților. Judecata, probele, măsuri provizorii, hotărârea, căi de atac	599
SUBIECT NR. 33. Drepturile și obligațiile procesuale ale părților. Abuzul de drept procesual.....	603
SUBIECT NR. 34. Efectele apelului.....	615
SUBIECT NR. 35. Efectele primirii cererii de chemare în judecată	618
SUBIECT NR. 36. Excepțiile procesuale. Noțiune, clasificare și procedura de soluționare	621
SUBIECT NR. 37. Executarea silită directă.....	627
SUBIECT NR. 38. Executarea silită indirectă - imobiliară.....	632

SUBIECT NR. 39. Executarea silită indirectă - mobilă.....	639
SUBIECT NR. 40. Executarea silită indirectă prin poprire	646
SUBIECT NR. 41. Executarea vremelnică a hotărârii judecătorești	650
SUBIECT NR. 42. Expertiza judiciară.....	652
SUBIECT NR. 43. Hotărârea de partaj	657
SUBIECT NR. 44. Hotărârea judecătorească. Cuprinsul hotărârii judecătorești. Efectele hotărârii judecătorești	659
SUBIECT NR. 45. Incompatibilitatea. Abținerea și recuzarea.....	668
SUBIECT NR. 46. Încheierea de ședință	673
SUBIECT NR. 47. Îndreptarea, completarea și lămurirea hotărârii judecătorești.....	675
SUBIECT NR. 48. Întâmpinarea.....	678
SUBIECT NR. 49. Litispendența și conexitatea	683
SUBIECT NR. 50. Măsurile asigurătorii. Sechestrul judiciar. Sechestrul asigurător. Poprirea asigurătorie.....	687
SUBIECT NR. 51. Mijloacele generale de apărare ale pârâtului. Noțiune. Clasificare. Analiza lor	695
SUBIECT NR. 52. Obiectul executării silite	697
SUBIECT NR. 53. Ordonanța președințială. Condiții de admisibilitate, procedura de judecată și căile de atac	701
SUBIECT NR. 54. Partajul judiciar - noțiune, domenii de aplicabilitate, cererea de ieșire din indiviziune, competența instanței	708
SUBIECT NR. 55. Participarea procurorului în procesul civil	714
SUBIECT NR. 56. Perimarea	716
SUBIECT NR. 57. Prescripția dreptului de a cere executarea silită	720
SUBIECT NR. 58. Prima zi de înfățișare	723
SUBIECT NR. 59. Proba prin audierea martorilor. Propunere. Admisibi- litate. Obligația de a depune mărturie. Prezentarea și ascultarea martorilor. Aprecierea probei	725
SUBIECT NR. 60. Proba prin înscrisuri. Definiție, clasificare, aspecte generale	731
SUBIECT NR. 61. Proba prin prezumții.....	735
SUBIECT NR. 62. Procedura asigurării dovezilor	738

SUBIECT NR. 63. Procedura de judecată a apelului.....	741
SUBIECT NR. 64. Procedura de judecată a cererii de partaj judiciar - faze (etape)	744
SUBIECT NR. 65. Procedura de judecată a cererii de revizuire.....	751
SUBIECT NR. 66. Procedura de judecată a recursului. Soluții de recurs	754
SUBIECT NR. 67. Procedura ofertei reale	757
SUBIECT NR. 68. Propunerea și încuviințarea probelor în procesul civil	759
SUBIECT NR. 69. Prorogarea de competență	763
SUBIECT NR. 70. Recunoașterea (mărturisirea) - mijloc de probă.....	767
SUBIECT NR. 71. Recursul - noțiune, obiect, subiecte, motive, termenul de declarare	771
SUBIECT NR. 72. Reprezentarea părților în procesul civil	779
SUBIECT NR. 73. Revizuirea - noțiune, caracteristici, obiect, subiecte	782
SUBIECT NR. 74. Sarcina probei în procesul civil.....	784
SUBIECT NR. 75. Strămutarea și delegarea pricinilor	786
SUBIECT NR. 76. Suspendarea procesului civil.....	789
SUBIECT NR. 77. Termenele procedurale: noțiune, clasificări, mod de calcul, caracterele termenului, sancțiuni specifice, re- punerea în termen	793
SUBIECT NR. 78. Titlurile executorii.....	804
SUBIECT NR. 79. Tranzacția.....	814
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	816

PARTEA I
DREPT PROCESUAL CIVIL.
SINTEZE TEMATICE

CAPITOLUL 1

Competența. Competența generală a instanțelor judecătorești (delimitarea față de atribuțiile altor instanțe sau autorități – în materia controlului de constituționalitate, în materie electorală, în materia contenciosului administrativ, în materia litigiilor de muncă, în materia exercitării drepturilor și îndatoririlor părintești, în materia publicității imobiliare, în materia înregistrărilor actelor de stare civilă). Competența materială. Competența teritorială. Prorogarea competenței. Delegarea instanței. Strămutarea. Excepția de necompetență. Conflictele de competență

§ 1. COMPETENȚA GENERALĂ A INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI (DELIMITAREA FAȚĂ DE ATRIBUȚIILE ALTOR INSTANȚE SAU AUTORITĂȚI)

Competența este definită ca fiind aptitudinea recunoscută de lege unei instanțe judecătorești, unui organ arbitral sau unui alt organ de jurisdicție ori cu activitate jurisdicțională de a soluționa o anumită pricină¹.

¹ I. Stoenescu, S. Zilberstein, *Drept procesual civil. Teoria generală*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1977, p. 134-135; V. M. Ciobanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*, Vol. I, Editura Național, București, 1996, p. 371; M. Tăbărcă, *Drept procesual civil*, Vol. I, Editura Universul Juridic, București, 2008, p. 221.

După cum ne raportăm la organe din sisteme diferite, sau la organe din același sistem, există **competență generală** și **competență jurisdicțională**. La rândul său, competența jurisdicțională se clasifică în **competență materială** și **competență teritorială**.

Instanțele judecătorești nu dețin monopolul soluționării litigiilor, unele cauze fiind atribuite prin lege altor jurisdicții. S-a impus această soluție din cauza specializării deosebite a unor litigii, precum și din necesitatea de a degreva instanțele judecătorești de unele pricini. Atunci când o instanță judecătorească a fost sesizată cu o pricină care este de competența unei jurisdicții din afara sistemului instanțelor judecătorești, ea nu poate soluționa acea pricină, întrucât s-ar încălca competența generală, iar hotărârea pe care o va pronunța va fi lovită de nulitate absolută.

Potrivit legii¹, când în fața instanței de judecată se pune în discuție competența acesteia, ea este obligată să stabilească instanța competentă ori, dacă este cazul, un alt organ cu activitate jurisdicțională competent. Dacă instanța se declară competentă, va trece la judecarea pricinii, cel nemulțumit putând să facă, potrivit legii, apel sau recurs după darea hotărârii asupra fondului.

Dacă instanța se declară necompetentă, hotărârea nu este supusă niciunei căi de atac, dosarul fiind trimis de îndată instanței competente sau, după caz, altui organ cu activitate jurisdicțională competent (**art. 158 alin. 3 C.proc.civ., modificat prin Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor**).

Dacă necompetența nu este de ordine publică, partea care a făcut cererea la o instanță necompetentă nu va putea cere declararea necompetenței².

Necompetența este de ordine publică sau privată. Necompetența este de ordine publică (**art. 159 C.proc.civ., modificat prin Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor**):

- 1. în cazul încălcării competenței generale, când procesul nu este de competența instanțelor judecătorești;
- 2. în cazul încălcării competenței materiale, când procesul este de competența unei instanțe de alt grad;
- 3. în cazul încălcării competenței teritoriale exclusive, când procesul este de competența unei alte instanțe de același grad și părțile nu o pot înlătura.

În toate celelalte cazuri, necompetența este de ordine privată.

Art. 159¹ C.proc.civ. (introdus prin Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor) alin. 1 dispune că: necompetența generală a instanțelor judecătorești poate fi invocată de părți ori de către judecător în orice stare a pricinii.

¹ Art. 158 C.proc.civ.

² Art. 158 alin. 5 C.proc.civ.

În completare alin. 4 al art. 159¹ C.proc.civ. prevede că: **la prima zi de înfățișare, judecătorul este obligat, din oficiu, să verifice și să stabilească dacă instanța sesizată este competentă general**, material și teritorial să judece pricina, consemnând în cuprinsul încheierii de ședință temeiurile de drept pentru care constată competența instanței sesizate. Verificarea competenței potrivit acestor dispoziții nu împiedică formularea excepțiilor de necompetență în cazurile și condițiile prevăzute de lege, asupra cărora judecătorul se va pronunța în condițiile legii (alin. 5 al art. 159¹ C.proc.civ.).

În cazul declarării necompetenței, dovezile administrate în instanța necompetentă rămân câștigate judecății și instanța competentă nu va dispune refacerea lor, decât pentru motive temeinice¹.

1.1. Competența în materia controlului de constituționalitate

Potrivit art. 146 din Constituția revizuită în anul 2003, Curtea Constituțională:

- se pronunță asupra constituționalității legilor, înainte de promulgarea acestora²;
- se pronunță asupra constituționalității tratatelor sau altor acorduri internaționale³;
- se pronunță asupra constituționalității regulamentelor Parlamentului⁴;
- hotărăște asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele, ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial; excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată și direct de Avocatul Poporului;
- hotărăște asupra contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid politic
- soluționează conflictele juridice de natură constituțională dintre autoritățile publice, la cererea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a primului-ministru sau a președintelui Consiliului Superior al Magistraturii;
- se pronunță din oficiu asupra inițiativelor de revizuire a Constituției.

Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale, își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale

¹ Art. 160 C.proc.civ.

² La sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori;

³ La sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori.

⁴ La sesizarea unuia dintre președinții celor două Camere, a unui grup parlamentar sau a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori.

cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept¹.

În același sens art. 2 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale², republicată în anul 2010³, dispune: Curtea Constituțională asigură controlul constituționalității legilor, a tratatelor internaționale, a regulamentelor Parlamentului și a ordonanțelor Guvernului. Sunt neconstituționale prevederile actelor care încalcă dispozițiile sau principiile Constituției. *Curtea Constituțională se pronunță numai asupra constituționalității actelor cu privire la care a fost sesizată, fără a putea modifica sau completa prevederile supuse controlului.*

Potrivit art. 29 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată în anul 2010: Curtea Constituțională decide asupra *excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial* privind neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare, *care are legătură cu soluționarea cauzei în orice fază a litigiului și oricare ar fi obiectul acestuia.*

Excepția poate fi ridicată la cererea uneia dintre părți sau, din oficiu, de către instanța de judecată ori de arbitraj comercial. De asemenea, excepția poate fi ridicată de procuror în fața instanței de judecată, în cauzele la care participă.

Nu pot face obiectul excepției prevederile constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale.

Sesizarea Curții Constituționale se dispune de către instanța în fața căreia s-a ridicat excepția de neconstituționalitate⁴, printr-o încheiere care va cuprinde punctele de vedere ale părților, opinia instanței asupra excepției, și va fi însoțită de dovezile depuse de părți. Dacă excepția a fost ridicată din oficiu, încheierea trebuie motivată, cuprinzând și susținerile părților, precum și dovezile necesare. Odată cu încheierea de sesizare, instanța de judecată va trimite Curții Constituționale și numele părților din proces cuprinzând datele necesare pentru îndeplinirea

¹ Art. 147 alin. 1 din Constituția revizuită în anul 2003.

² Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, publicată în M. Of. nr. 101 din 22 mai 1992.

³ Legea nr. 177/2010 pentru modificarea și completarea Legii nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, a Codului de procedură civilă și a Codului de procedură penală al României, publicată în M. Of. nr. 672 din 4 octombrie 2010. Legea nr. 177/2010 a dispus republicarea Legii nr. 47/1992 în M. Of. nr. 807 din 3 decembrie 2010.

⁴ În condițiile în care, conform art. 29 din Legea nr. 47/1992, o persoană nu poate sesiza direct Curtea Constituțională cu o excepție de neconstituționalitate, ci doar prin intermediul instanței de judecată în fața căreia a fost ridicată, rațiunea pentru care au fost edictate prevederile art. 29 alin. 6 a fost tocmai aceea de a supune controlului judiciar încheierile prin care s-a respins cererea de sesizare a Curții Constituționale, indiferent de momentul la care aceste încheieri sunt pronunțate și independent de natura litigiului, ca o garanție suplimentară a liberului acces la justiție – I.C.C.J., secția civilă și de proprietate intelectuală, decizia civilă nr. 3205 din 20 mai 2008 – www.scj.ro

procedurii de citare a acestora. Dacă excepția este inadmisibilă instanța respinge printr-o încheiere motivată cererea de sesizare a Curții Constituționale. Încheierea poate fi atacată numai cu recurs la instanța imediat superioară, în termen de 48 de ore de la pronunțare. Recursul se judecă în termen de 3 zile.

Decizia prin care se constată neconstituționalitatea unei legi sau ordonanțe ori a unei dispoziții dintr-o lege sau dintr-o ordonanță în vigoare este definitivă și obligatorie. În caz de admitere a excepției, Curtea se va pronunța și asupra constituționalității altor prevederi din actul atacat, de care, în mod necesar și evident, nu pot fi dissociate prevederile menționate în sesizare. Dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare constatate ca fiind neconstituționale își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale, dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pune de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.

Astfel, reținem că, controlul de constituționalitate vizează legile înainte de promulgare, tratatele sau alte acorduri internaționale, inițiativele de revizuire a Constituției, regulamentele Parlamentului, legile și ordonanțele în vigoare, *controlul fiind efectuat de Curtea Constituțională.*

1.2. Competența în materie electorală

În materie electorală, competența aparține fie instanțelor judecătorești¹, fie unor organe de jurisdicție ori cu activitate jurisdicțională.

Privitor la *alegerile locale*, de exemplu, potrivit art. 16 alin. 3 din Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale², modificată prin Legea nr. 129/2011³: cetățenii au dreptul să verifice înscrierile făcute în listele electorale permanente. *Întâmpinările* împotriva omisiunilor, înscrierilor greșite sau oricăror erori din liste se fac în scris și *se depun la primar*. Tot astfel, conform potrivit art. 25 alin. 1 lit. h) din același act normativ: *birourile electorale de circumscripție rezolvă întâmpinările* referitoare la propria lor activitate și contestațiile cu privire la operațiunile birourilor electorale ale secțiilor de votare etc.

¹ Hotărârile emise de Biroul Electoral Județean și Biroul Electoral Central au caracterul unor acte administrative care sunt supuse controlului judecătoresc. A exclude aceste acte de la controlul judecătoresc ar echivala cu o denegare de dreptate, cu o încălcare a prevederilor constituționale (art. 21) unde, în alin. 2 se dispune că nicio lege nu poate îngredi dreptul persoanei fizice sau juridice de a se adresa justiției - I.C.C.J., secția de contencios administrativ și fiscal, decizia nr. 5559 din 30 iunie 2004 – www.scj.ro

² Legea nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale a fost publicată în M. Of. nr. 271 din 29 martie 2004 (republicată în M. Of. nr. 333 din 17 mai 2007).

³ Legea nr. 129 din 23 iunie 2011 privind modificarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, publicată în M. Of. nr. 444 din 24 iunie 2011.

În materia *alegerilor parlamentare*, potrivit art. 9¹ din Legea nr. 35/2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali¹, cu modificările și completările ulterioare, protocolul de constituire a alianței electorale se depune la Biroul Electoral Central, în termen de 48 de ore de la înființarea acestuia. *Biroul Electoral Central se pronunță în ședință publică asupra admiterii sau respingerii protocolului de constituire a alianței electorale*, în termen de 24 de ore de la depunerea acestuia. Decizia Biroului Electoral Central de admitere a protocolului de constituire a alianței electorale poate fi contestată de orice persoană fizică sau juridică interesată la Înalta Curte de Casație și Justiție, în termen de 24 de ore de la pronunțare. Decizia Biroului Electoral Central de respingere a protocolului de constituire a alianței electorale poate fi contestată de semnatarul protocolului la Înalta Curte de Casație și Justiție, în termen de 24 de ore de la pronunțare. Înalta Curte de Casație și Justiție se pronunță asupra contestațiilor în termen de 24 de ore de la înregistrarea contestației, prin hotărâre definitivă și irevocabilă.

În cazul *alegerilor prezidențiale*, putem aminti, de exemplu, dispozițiile art. 7¹⁰ alin. 1 lit. c) din Legea nr. 370/3004 pentru alegerea Președintelui României², cu modificările și completările ulterioare³, care arată că *birourile electorale județene, respectiv birourile electorale ale sectoarelor municipiului București rezolvă întâmpinările* referitoare la propria activitate și contestațiile cu privire la operațiunile birourilor electorale ale secțiilor de votare și la procesul de votare; deciziile date sunt definitive.

Unele competențe în cadrul alegerilor prezidențiale sunt recunoscute Curții Constituționale. Astfel, art. 11² alin. 2 și 3 din Legea nr. 370/3004 pentru alegerea Președintelui României, cu modificările și completările ulterioare dispune: candidații, partidele politice, organizațiile cetățenilor aparținând minorităților naționale, alianțele politice, alianțele electorale și alegătorii pot contesta înregistrarea sau respingerea înregistrării candidaturilor sau a semnelor electorale, după caz. Contestațiile se fac în scris și se depun la Curtea Constituțională. Curtea Constituțională soluționează contestațiile în termen de cel mult două zile de la înregistrare. Hotărârile sunt definitive, se comunică de îndată Biroului Electoral Central și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

¹ Legea nr. 35 din 13 martie 2008 pentru alegerea Camerei Deputaților și a Senatului și pentru modificarea și completarea Legii nr. 67/2004 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, a Legii administrației publice locale nr. 215/2001 și a Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, publicată în M. Of. nr. 196 din 13 martie 2008.

² Legea nr. 370/3004 pentru alegerea Președintelui României, publicată în M. Of. nr. 887 din 29 septembrie 2004.

³ O.U.G. nr. 95/2009 privind modificarea și completarea Legii nr. 370/2004 pentru alegerea Președintelui României, publicată în M. Of. nr. 608 din 3 septembrie 2009 (rectificare în M. Of. nr. 658 din 3 octombrie 2009).

1.3. Competența în materia contenciosului administrativ

În această materie, trebuie făcută distincție între¹:

- contenciosul administrativ exercitat de instanțe, potrivit procedurii de drept comun;
- contenciosul administrativ exercitat de instanțe, în temeiul legii speciale de contencios;
- contenciosul administrativ exercitat de jurisdicții speciale administrative, cu posibilitatea atacării hotărârilor acestora la instanțele judecătorești, pentru a se asigura principiul constituțional al liberului acces la justiție.

a. Competența instanțelor judecătorești ordinare de contencios administrativ

Textul legal îl regăsim în art. 1 din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004², cu modificările și completările ulterioare³, care dispune că: orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, ori într-un interes legitim, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri⁴, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente, pentru anularea actului, recunoașterea dreptului pretins sau a interesului legitim și repararea pagubei ce i-a fost cauzată. Interesul legitim poate fi atât privat, cât și public (alin. 1). Se poate adresa instanței de contencios administrativ și persoana vătămată într-un drept al său sau într-un interes legitim, printr-un act administrativ cu caracter individual, adresat altui subiect de drept (alin. 2).

Condițiile admiterii acțiunii sunt următoarele:

- actul atacat să fie un act administrativ⁵;
- actul administrativ să emane de la o autoritate publică⁶;

¹ V.M. Ciobanu, op. cit., Vol. I., p. 381 și urm.

² Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, publicată în M. Of. nr. 1154 din 7 decembrie 2004.

³ Legea nr. 554/2004 a fost modificată și completată prin: Legea nr. 262/2007; Legea nr. 97/2008; Legea nr. 100/2008 și prin Legea nr. 202/2010 privind unele măsuri pentru accelerarea soluționării proceselor, publicată în M. Of. nr. 714 din 26 octombrie 2010.

⁴ Conform legii, nesoluționare în termenul legal a unei cereri reprezintă faptul de a nu răspunde solicitantului în termen de 30 de zile de la înregistrarea cererii, dacă prin lege nu se prevede alt termen (art. 2 alin. 1 lit. h) din Legea nr. 554/2004)

⁵ Potrivit art. 2 alin. 1 lit. c) din Legea nr. 554/2004, actul administrativ este actul unilateral cu caracter individual sau normativ emis de o autoritate publică, în regim de putere publică, în vederea organizării executării legii sau a executării în concret a legii, care dă naștere, modifică sau stinge raporturi juridice; sunt asimilate actelor administrative, în sensul legii, și contractele încheiate de autoritățile publice care au ca obiect punerea în valoare a bunurilor proprietate publică, executarea lucrărilor de interes public, prestarea serviciilor publice, achizițiile publice; prin legi speciale pot fi prevăzute și alte categorii de contracte administrative supuse competenței instanțelor de contencios administrativ.

⁶ Potrivit legii, autoritatea publică este orice organ de stat sau al unităților administrativ-teritoriale care acționează, în regim de putere publică, pentru satisfacerea unui interes legitim public; sunt asimilate autorităților publice, în sensul legii, persoanele juridice de drept privat care, potrivit legii, au obținut statut de utilitate publică sau sunt autorizate să presteze un serviciu public, în regim de putere publică (art. 2 alin. 1 lit. b) din Legea nr. 554/2004)